

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนชุมชน ประสาฬสุข

ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวกาญจรัตน์ สิริพูนทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

กาญจรัตน์ สิริพูนทอง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนประสพสุข ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. มัลลิกา สังข์สนิท, 146 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนชุมชนประสพสุข ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อการศึกษาการดำเนินงาน ของกองทุนชุมชนประสพสุข ในด้านต่างๆ ซึ่งวิธีการดำเนินการประเมินในรูปแบบของซีพีพี (CIPP Model) เป็นตัวกำหนดกรอบและขอบเขตของการประเมินโครงการ ในส่วนของการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงาน (บร .) 1-12 ซึ่งมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ เป็นผู้ออกแบบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และกองทุนชุมชนประสพสุข สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ สมาชิกผู้กู้เงินของทุนชุมชนประสพสุข และกลุ่มครัวเรือนในชุมชนประสพสุข

ผลการประเมินโครงการ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนชุมชนประสพสุข ซึ่งทั้งนี้ในการประเมินมีระยะเวลาเพียง 4 เดือน ผลที่เกิดขึ้นพอที่จะสรุปได้ดังนี้ กองทุนประสพสุขบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งผลให้ชุมชนประสพสุข และกองทุนชุมชนประสพสุข เกิดศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองของชุมชนและสมาชิกในชุมชนมากขึ้นพอสมควร รวมทั้งยังสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในระดับสังคมต่อไป

โดยภาพรวมของกองทุนชุมชนประสพสุขมีปัจจัยต่างๆทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการเจริญเติบโตของกองทุนชุมชนประสพสุข ซึ่งปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการคิดหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ที่จะทำให้การดำเนินการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์อันแท้จริงที่จะเกิดขึ้น และส่งผลถึงประชาชนของชุมชนประสพสุขและประโยชน์ของประเทศอย่างแท้จริง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.มัตลิกา สังข์สนธิ)

กรรมการสอบ

ชัชวาล

(อาจารย์ ชนิตา ณัฏรัตนรุ่งโรจน์)

(นายธรรมดี ไชกชัย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาจัดการและประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

- 7 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานทำวิจัย อาทิ

เช่น

- อาจารย์ ดร. มัลลิกา สังข์สนิท อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ ที่สละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบสัมภาษณ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- ผ.อ. ธรรมดี โชคชัย ผู้อำนวยการกองสวัสดิการและสังคม คุณสุพิศ โล่ห์สุวรรณ คุณอำไพ ชุ่มหมื่นไวย และคุณกิตติยา ศิลป์ประเสริฐ เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองนครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลและคำปรึกษาด้านปฏิบัติงานในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

- คุณสะอาด อิมสะอาด ประธานชุมชนประสพสุข จำสับเอกชาติชาย เหวงะบก คุณปริศนา กระสายแก้ว ประธานและเลขานุการกองทุนชุมชนประสพสุข คณะกรรมการกองทุนประสพสุข คณะกรรมการกองทุนชุมชนประสพสุข ทุกท่านที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขอขอบคุณพ่อแม่พี่น้องในชุมชนประสพสุขที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีมาตลอด จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

กาญจรัตน์ สิริพูนทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
วิธีการดำเนินการ.....	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	5
ข้อจำกัดในการทำสารนิพนธ์.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
นโยบาย หลักการ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	6
ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
หลักเกณฑ์และแนวทางในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
หลักการประเมินโครงการแบบซัพพอร์ตโมเดล.....	14
เอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	19
รูปแบบการประเมินโครงการ.....	19
กลุ่มตัวอย่าง.....	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน.....	20
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	23
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ.....	26
ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	26
ผลของการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	32
ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้.....	37
ผลอื่นๆที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	38
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	39
บทที่ 5 สรุปอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	42
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	42
วิธีการดำเนินการ.....	42
ผลการดำเนินการ.....	42
อภิปรายผล.....	45
ข้อเสนอแนะ.....	46
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	50
ภาคผนวก ก.....	51
ภาคผนวก ข.....	57
ภาคผนวก ค.....	59
ภาคผนวก ง.....	76
ภาคผนวก จ.....	87
ภาคผนวก ฉ.....	89
ภาคผนวก ช.....	100
ภาคผนวก ซ.....	141
ภาคผนวก ฌ.....	143
ประวัติผู้เขียน.....	146

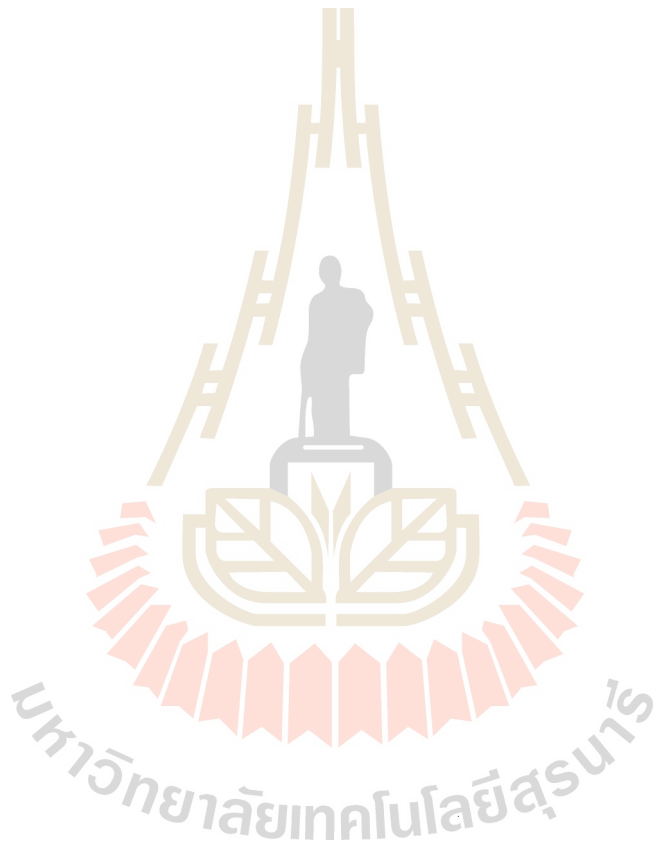
สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของประเภทการประเมิน และประเภทของการตัดสินใจวิธีดำเนินการ.....	3
แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบภายในขององค์ประกอบภายใน ของกองทุนชุมชนประสพสุขในรูปแบบของซีพีโมเดล.....	19

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	31

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองคือไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่ายตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งคือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก เช่น ค่านิยมด้านวัตถุ สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น(Nesdb,www,2545) ปัญหาดังกล่าวพบว่าแนวคิดในการพัฒนามุ่งเฉพาะด้านเศรษฐกิจด้านเดียวนั้น ไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาสังคมแบบบูรณาการ โดยพัฒนาทั้งด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้ จากวิกฤตที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด เพื่อมุ่งให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จึงได้ปรับปรัชญาเป้าหมายเป็นการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 (Rajabhat,www,2545)

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี[มทส.],2544) โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการ และการประเมิน โครงการ โดยรัฐบาลต้องการให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเข้ามาศึกษาเรียนรู้ เพื่อทำหน้าที่ประเมินและส่งเสริมการดำเนินงานของกองทุนดังกล่าวในหมู่บ้านของตนให้

มีความยั่งยืนทั้งนี้โดยให้มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับกองทุน ตลอดจนการสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นตนเอง (Nesdb.www,2545)

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบถึงความสามารถในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุข
2. เพื่อทราบผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุขว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติน้อยเพียงใด
3. เพื่อทราบว่าปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุข เพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนะ และพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุขเป็นต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ซีพีพีโมเดล" (CIPP Model)(สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ,2545)

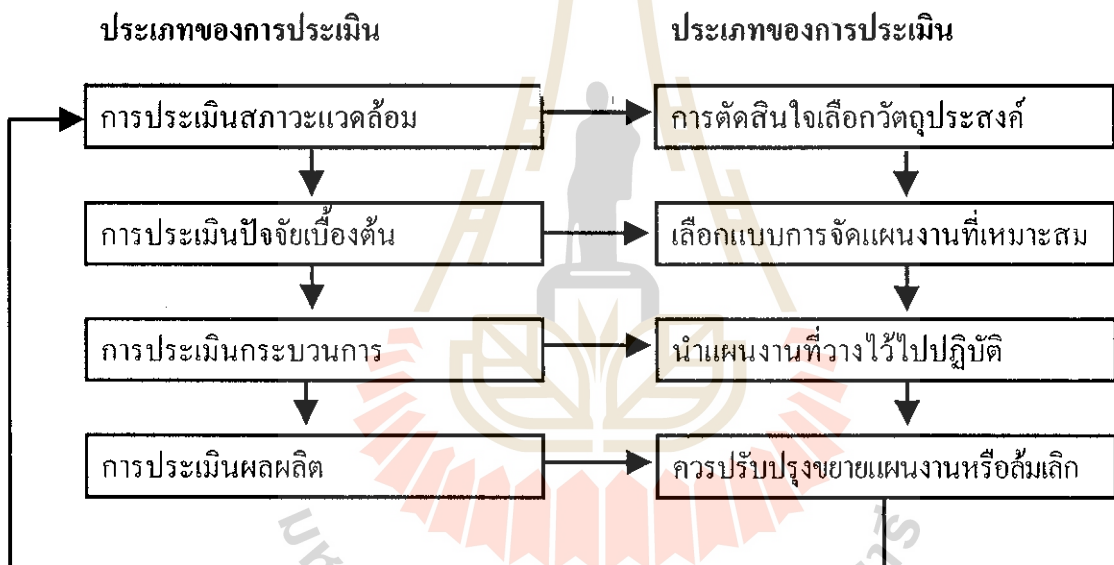
โดยแนวคิดและรูปแบบการประเมินซีพีพีของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP Model) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่(สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ,2545)รูปแบบของการประเมินตามกรอบของ CIPP Model เป็นการ อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
2. ขั้นของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ
3. ขั้นของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2545)

แบบจำลองชีพฟ์(ดูแผนภาพที่ 1)จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของประเภทการประเมิน และประเภทของการตัดสินใจ

วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของชุมชนประสพสุข ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ ที่เรียกว่า ชีพฟ์ (CIPP Model) เป็นกรอบในการกำหนด ตัวแปร และตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนเงินหนึ่งล้านบาทของชุมชนประสพสุข มีกระบวนการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ถูกกำหนดไว้แล้ว โดยมีการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดไว้แล้ว)

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บโดยกลุ่มตัวอย่างการประเมินมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างครัวเรือน และ กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนฯ โดยทั้ง 2 กลุ่ม ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 (คณิต ไช่มุกด์, บันทึกการสอนวิชาประเมินเพื่อการพัฒนา, 23 กุมภาพันธ์ 2545) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental Selection (สุวิมล ตีรกานันท์, 2545)จากการสำรวจพื้นที่ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์คือ ใช้แบบรายงาน บร. ทั้ง 12 ชุด

- บร.1 คือ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- บร.2 คือ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- บร.3 คือ แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร.4 คือ แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- บร.5 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหาร
- บร.6 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร.7 คือ แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อกันหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- บร.8 คือ โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- บร.9 คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร.10 คือ แบบสรุบบทเรียนชุมชน
- บร.11 คือ แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- บร.12 คือ การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ข้อมูลจากส่วนราชการ, เอกชน, ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้ตามแบบ บร.1-12 และข้อมูลประกอบอื่น ๆ มาจัดให้เป็นระบบตามแผนภาพระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยใช้รูปแบบชีพม์โมเดล (CIPP Model) เป็นแนวทางในการจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล
2. นำข้อมูลที่จัดระบบแล้วมาจำแนกลักษณะข้อมูล โดยพิจารณาว่าข้อมูลที่มีอยู่นั้นเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล
3. วิธีการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูล มีดังนี้

3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสำรวจ การวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการจัดเวทีประชาคม นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยการเขียนบรรยายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการประเมิน

3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติอย่างง่าย โดยนำข้อมูลมาหาค่าร้อยละเพื่อนำข้อมูลไปสรุปผลต่อไป

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้อีกครั้ง โดยการตรวจสอบกับแบบรายงาน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ออกมามีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบถึงความสามารถในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสบสุข
2. ได้ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสบสุขว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมากน้อยเพียงใด
3. ได้ทราบปัญหาหรืออุปสรรค ที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสบสุข เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงโครงการกองทุนต่อไป

ข้อจำกัดในการทำสารนิพนธ์

1. ระยะเวลาที่จำกัด โครงการบัณฑิตกองทุนฯมีระยะเวลาเพียง 10 เดือน และการดำเนินงานของกองทุนเริ่มมาได้เพียง 4-5 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงทำให้ทราบและประเมินข้อมูลได้เพียงบางส่วน
2. ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อคิดเห็น อาจทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริงมากนัก
3. ข้อมูลชุมชนมีไม่เพียงพอ เนื่องจากทางชุมชนไม่มีระบบการจัดเก็บรวบรวมเอกสารที่ดีจึงทำให้เอกสารบางส่วนสูญหาย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองในบทนี้ ให้ความสำคัญในส่วนของการศึกษาหรือค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ต่อการนำข้อมูลนั้นมาใช้อ้างอิงและวิเคราะห์โครงการ ทำให้สามารถกำหนดตัวแปร และประเด็นปัญหาในการประเมินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (สุวิมล ตีรกานันท์, 2542)

ในบทนี้ ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน โดยรวบรวมเนื้อหารายละเอียดจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. หลักเกณฑ์และระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
4. หลักการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2544)

2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ (จดหมายข่าว สป. มท., 2544) คือ

- 1) การมีความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนมีการควบคุมดูแลกันเอง การมีประสบการณ์การบริหารจัดการกองทุนและสังคม
- 2) มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันทั้งเงินกองทุน 1 ล้านบาท ทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนอื่นที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น
- 3) มีส่วนราชการสนับสนุนส่งเสริมในด้านวิชาการ และสนับสนุนการจัดการกองทุน โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- 4) มีคณะติดตามประเมินผล และมีเครื่องมือชี้วัดประสิทธิภาพกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544) คือ

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อสำหรับเป็นทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมพัฒนาชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
- 3) สร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเพื่อเรียนรู้การแก้ปัญหา พัฒนาความคิดริเริ่ม และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในชุมชนทั้งเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มี 2 ฉบับ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544) ดังนี้

1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกาศ (ฉบับที่ 1) ณ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2544 ฉบับนี้ ประกอบด้วยหมวด 14 ข้อ โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกาศ (ฉบับที่ 1) ณ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2544 ฉบับนี้ ประกอบด้วยหมวด 14 ข้อ โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง

การแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยตำแหน่งที่สำคัญดังนี้ นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานคนที่สาม มีคณะกรรมการจำนวนไม่เกิน 21 คน เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน คณะกรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนและแผนการจัดสรรเงินกองทุน จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานกองทุน รายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้กับคณะรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้จัดมีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำหน้าที่ รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งกองทุน ประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2544 โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน เป็นจำนวนไม่เกิน 4 คน

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 9 หมวด 45 ข้อ มีเนื้อหาสาระ ดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึง

ความหมายของกองทุน, หมู่บ้าน, ชุมชนเมือง, คณะกรรมการ, คณะอนุกรรมการสนับสนุน, คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด, คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เป็นต้น

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง

ปรัชญาหรือหลักการสำคัญ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แหล่งที่มาของเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การเปิดบัญชี “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” และการจัดสรรเงินให้กับหมู่บ้านและชุมชนเมือง และหลักการพิจารณาอนุมัติเงินหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 3 คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกล่าวถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีตำแหน่งที่สำคัญคือ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นอนุกรรมการและเลขานุการและผู้แทนจากสำนักงานกองทุนเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และคณะอนุกรรมการมีหน้าที่กำหนดแผนการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการ สนับสนุนคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดให้ทำหน้าที่ปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับ และแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการงานกองทุนและหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดกล่าวถึง

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน มีอนุกรรมการ 20 ท่าน พัฒนาการจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีหน้าที่รับขึ้นทะเบียนกองทุน ประเมินความพร้อมกองทุน ติดตามตรวจสอบกองทุนจังหวัด ให้การสนับสนุนด้านวิชาการการจัดการ และเผยแพร่ข้อมูลกองทุนแก่ประชาชนในจังหวัด และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอและคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอ

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง

ให้กองทุนแต่ละกองทุนแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน มาจากการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนมีวาระตำแหน่งคราวละ 2 ปี คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่ออกระเบียบ

ข้อบังคับเกี่ยวกับบริหารกองทุน รับสมัครสมาชิก พิจารณาให้เงินกู้และจัดทำบัญชี การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุน การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน กล่าวถึง

ที่มาของเงินกองทุน คุณสมบัติสมาชิกกองทุน การรับสมัครสมาชิก ให้มีการจัดประชุมใหญ่พิจารณาผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และเรียกประชุมเมื่อมีมติขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกมีสมาชิมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง

การขอกู้ยืมเงินกองทุนของสมาชิกกองทุน ต้องมีการเขียนคำขอกู้เงินระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท หากเกิน 20,000 บาท ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณา แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท พิจารณาการค้ำประกันของผู้กู้ ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ และอัตราค่าปรับ ให้ผู้กู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร แจ้งเลขที่บัญชีให้คณะกรรมการกองทุนทราบ โดยธนาคารเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้เงินที่ผ่านการอนุมัติ

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึง

ให้คณะกรรมการจัดทำบัญชีกองทุนอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งและแจ้งให้สมาชิกทราบ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบกองทุนและประเมินผลการทำงาน เมื่อสิ้นปีหากมีผลกำไร ทำการจัดสรรตามระเบียบกองทุน

หมวด 9 บทเฉพาะกาล กล่าวถึง

ให้ผู้นำชุมชนเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนละหนึ่งคนเปิดเวทีประชาคมเลือกคณะกรรมการกองทุนและคณะกรรมการขึ้นขอจัดตั้งกองทุนและขอเปิดบัญชีภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือกเมื่อครบหนึ่งปีคณะกรรมการจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 มีเนื้อหาระยะ ดังนี้

การปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้ยกเลิกข้อความ กองทุนต้องมีคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน และเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการเลือกคณะกรรมการ ให้แก้ไขเป็น ให้กองทุนมีคณะกรรมการ จำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน

และเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจง ทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก)

2.3 ระเบียบข้อบังคับชุมชนประสพสุข

คณะกรรมการกองทุนชุมชนประสพสุข ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ร่วมกันกำหนดระเบียบและข้อบังคับของกองทุนชุมชนประสพสุข โดยมีเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้ (ระเบียบกองทุนชุมชนประสพสุข, 2544)

กองทุนชุมชนประสพสุข จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์ของกลุ่มออมทรัพย์ประสพสุขสามัคคีและประสพสุขสัมพันธ์ ส่งเสริมกระบวนการพึ่งตนเองพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม สร้างความสามัคคีในชุมชน ผู้ที่สามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนประสพสุข ต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้มิชื่อในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน ไม่เป็นผู้ติดการพนันหรือสิ่งเสพติด ไม่เป็นบุคคลสติปัญญาอ่อน ไม่เป็นบุคคลล้มละลายต้องมีเงินออมสัจจะฝากสม่ำเสมอเดือน 100 บาท ไม่น้อยกว่า 3 เดือน เป็นกลุ่มหรือองค์กรจะต้องตั้งไม่น้อยกว่า 6 เดือน มีสมาชิกไม่น้อยกว่า 20 ราย มีเอกสารการสมัครคือ รูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว 1 รูป สำเนาทะเบียนบ้าน 1 ชุด สำเนาบัตรประชาชน 1 ชุด และค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นสมาชิก 20 บาท และค่าเสียค่าสมัคร 100 บาท

ประเภทการขอกู้ ได้แก่ กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ กู้เพื่อการสร้างงาน กู้เพื่อเพิ่มรายได้ กู้เพื่อลดรายจ่าย และกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน สมาชิกที่จะขอกู้ต้องทำโครงการขอกู้ วงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท ต่อราย ในกรณีเกิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดต้องไม่เกิน 50,000 บาท กรณีกู้ฉุกเฉินรายละไม่เกิน 3,000 บาท ขอกู้ทุกกรณีต้องมีผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน และเพิ่มขึ้นตามวงเงินผู้ค้ำต้องเป็นสมาชิกกองทุน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือนภายในระยะเวลา 10 เดือน

คณะกรรมการกองทุนมีจำนวน 15 คน โดยมีคุณสมบัติ วาระตำแหน่ง การพ้นตำแหน่ง และหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดและเมื่อคณะกรรมการกองทุนบริหารกองทุนไม่น้อยกว่า 90 วัน สามารถแก้ไขระเบียบข้อบังคับนี้ได้ โดยต้องจัดทำประชาคม และติดประกาศให้สมาชิกรับรู้การเปลี่ยนแปลง และการแก้ไขระเบียบต้องไม่ขัดกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อครบ 1 ปี กองทุนปิดบัญชีปรากฏว่ามีกำไร คณะกรรมการกองทุนสามารถนำมาจัดสรรได้ตามระเบียบกองทุนประสพสุข

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ง)

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544) มีเนื้อหาสาระ ดังนี้

1.1 แกนนำชุมชนเปิดเวทีประชุม โดยเชิญตัวแทนจากทุกครัวเรือนเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจเรื่องปรัชญากองทุนหรือติดต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนมาให้ความรู้ความเข้าใจ

1.2 ที่ประชุมสมาชิกตกลงวิธีการเลือกสรรเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุน โดยต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการกองทุน และกำหนดวิธีการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติให้เหลือ 15 คน

1.3 เมื่อให้คุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกแล้วควรประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในชุมชนได้รู้เรื่องและดำเนินการตามที่ประชุมสมาชิกตกลงกันไว้

1.4 เมื่อได้คณะกรรมการกองทุนแล้วประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในชุมชนทราบและนำเสนอรายชื่อคณะกรรมการกองทุนต่อคณะกรรมการระดับอำเภอ (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

2. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือแบบประเมินความพร้อมเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ และให้รายละเอียดเป็นจริงของชุมชนกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อใช้ในการกำหนด นโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป แบบคำขอขึ้นทะเบียนดังกล่าว เรียกว่า แบบ กทบ. ๒ ซึ่งคณะกรรมการกองทุน ขอรับแบบได้จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ และยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน พร้อมระเบียบข้อบังคับของกองทุนชุมชนประสพสุข (แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนดังกล่าว แบ่งเป็น 5 ส่วน เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนประเมินความพร้อม ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ส่วนที่ 4 ทูลดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก จ)

3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของกองทุนชุมชนประสพสุข คณะกรรมการกองทุนมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังต่อไปนี้

3.1 คุณสมบัติของผู้กู้ ในกรณีผู้กู้ขอกู้รายบุคคลต้องเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนประสพสุข และกองทุนสัจจะและต้องมีการออมเงินด้วยการฝากออมทรัพย์ประสพสุขสัมพันธ์ไม่น้อยกว่า 3 เดือน ในกรณีผู้กู้ขอกู้เป็นกลุ่มหรือองค์กร จะต้องตั้งกลุ่มไม่น้อยกว่า 6 เดือน มีสมาชิกไม่น้อยกว่า 20 ราย มีประวัติและอุปนิสัยน่าเชื่อถือ เช่น ไม่เล่นการพนัน ไม่เป็นบุคคลหนีหนี้และคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในระเบียบชุมชนประสพสุข

3.2 โครงการขอกู้เงิน พิจารณาโครงการว่านำเงินกู้อะไร โครงการมีความเป็นไปได้ในทางที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ความตั้งใจจริงของผู้กู้

3.3 บุคคลค้ำประกัน 2 คน เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้านและกลุ่มออมทรัพย์ประสพสุขสัมพันธ์ บุคคลค้ำเป็นบุคคลน่าเชื่อถือหรือไม่ระดับใดหรือผู้กู้สามารถผู้ค้ำที่เป็นข้าราชการหรือมีตำแหน่งที่มั่นคง สามารถนำมาเป็นบุคคลค้ำประกันได้ ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันแทนได้ เช่น โฉนดที่ดิน

3.4 การอนุมัติวงเงินกู้ จะพิจารณาโครงการขอกู้ บุคคลค้ำประกัน และความน่าเชื่อถือของผู้ขอกู้เป็นหลัก โดยหากผู้ขอกู้มีโครงการมีแนวโน้มประสบความสำเร็จสามารถคืนเงินกู้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ เช่น ผู้กู้นำเงินไปขยายกิจการค้าขาย จะพิจารณาจาก รายรับที่จะได้ต่อเดือน ลักษณะการค้า การตลาด เงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น ผู้กู้มีบุคคลค้ำประกันที่น่าเชื่อถือ และผู้กู้เป็นบุคคลที่น่าเชื่อ จะอนุมัติวงเงินสูงสุดไม่เกิน 20,000 บาท และวงเงินต่ำสุด 5,000 บาท

3.5 การพิจารณาอนุมัติวงเงินกู้ของผู้กู้แต่ละราย ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนยกมือเห็นชอบ วินิจฉัยชี้ขาด 3 ใน 4 ขององค์ประชุม

4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น ทั้งหมด จำนวน 74,881 กองทุนทั่วประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการและพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงให้มีการจัดโครงการ

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษา บัณฑิตเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผล เพื่อสร้างรายได้สำหรับบัณฑิตว่างงาน เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต ให้มีทักษะในการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รับนักศึกษา เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน เพื่อเข้ารับการศึกษาและปฏิบัติงานในหมู่บ้านและชุมชน เป็นระยะเวลา 10 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 - เดือนกันยายน พ.ศ. 2545 นักศึกษาจะได้รับทุนการศึกษา เดือนละ 6,360 บาท และต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเดือนละ 600 บาท นักศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการปฏิบัติงานตามแบบ บร 1 - บร 12 แก่คณาจารย์ที่ปรึกษา หรือคณาจารย์นิเทศก์

หลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ที่ใช้ชุมชนท้องถิ่นและสถานการณ์จริง โดยจะเน้นให้นักศึกษามีความรู้ในการวางแผนจัดการและ ประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถในการ ประเมินติดตามผลโครงการและใช้ประโยชน์จากการประเมินเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และสร้างจิต สำนึกการมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง ประโยชน์ที่ได้รับ จากโครงการนี้ คือ เกิดการจ้างงานสำหรับบัณฑิตที่ว่างงาน ทำให้มีเม็ดเงินหมุนเวียนและกระจาย ไปทั่วประเทศ มีบุคคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการและบริหารกองทุน และหน่วยรัฐได้ข้อมูล เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์พัฒนาประเทศต่อไป (มทส.. 2544)

หลักการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

การประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข ซึ่งทางชุมชนประสพสุข ได้รับการจัดสรร เงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังนั้นในการประเมินโครงการจึงนำแนวคิดการ ประเมินซีพีพีโมเดล (CIPP Model) มาใช้เป็นกรอบในการกำหนด ตัวแปร และตัวชี้วัดในการ ประเมินโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, บรรณาธิการ (2544) กล่าวว่า แบบจำลองซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย ซีพีพีโมเดลเป็นที่นิยมใช้ประเมินโครงการ เนื่องจากนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง ของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมทั่วไป (แผนภูมิภาพที่ 1) แบบจำลองซีพีพีโมเดลแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม วิธีการประเมินสภาพแวดล้อมที่ 2 วิธี คือ Contingency Mode เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลมา ใช้พัฒนาส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้นโดยใช้การสำรวจปัญหาทำให้สามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ต่อการวางแผนโครงการต่อไป และ Congruence Mode เป็นการประเมินโดยเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ การประเมินสภาพแวดล้อมทั่วไป ควรใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Congruence Mode เป็นการประเมินการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาพแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น มีวัตถุประสงค์ใหญ่ 3 ประการ คือ เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงานและเพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังมีควมจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการระเบียบวิธีทั่วไป คือ ดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้

กับมาตรฐานสมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากสภาพแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

การประเมินสถานะแวดล้อมและการประเมินผลผลิตจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายใด โดยที่การประเมินสถานะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยรวม และการประเมินผลผลิตพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในระบบ การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิต สามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่าย การประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนดำเนินงาน และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่

เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข นอกจากเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวไว้แล้ว ยังมีเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการเก็บข้อมูลและประเมินโครงการ โดยมีเนื้อหาดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Nesdb,www.2545) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นปรัชญาที่กล่าวถึง หลักการในการปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีความรอบอบในการวางแผนและดำเนินการ ของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ และนักธุรกิจทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์มีคุณธรรม มีสติปัญญา ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม วัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากดลกภายนอก

2. เทคนิคการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพสถาบันราชภัฏ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, สำนักการสภาพสถาบันราชภัฏ, 2545) ได้กล่าวถึงเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้เป็นรูปแบบการจัดประชคมในชุมชน ดังนี้ เทคนิคการมีส่วนร่วมมีหลายวิธีที่สามารถนำไปจัดเวทีประชคม ได้แก่เทคนิค AIC และเทคนิค FSC โดยมีรายละเอียด ดังนี้ เทคนิคการประชุม AIC (Appreciation Influence – Control) เป็นวิธีการหรือเทคนิคในการประชุมบุคคลในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะทำงานร่วมกันทั้งหมดในระบบใดระบบหนึ่ง เข้ามาประชุมปฏิบัติการ (Work Shop) ที่กล่าวถึงการระดมความคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อนำมาก่อนกำหนดวิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือยุทธศาสตร์ที่ทำให้บรรลุวิสัยทัศน์

ร่วมกัน และสร้างแผนการปฏิบัติที่เป็นขั้นตอน ส่วนเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแสวงหาอนาคตร่วมกัน FSC (Future Search Conference) ประเด็นหลักของการประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดความคิดเห็น และสร้างแผนปฏิบัติการไปสู่อนาคตร่วมกัน

3. เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2544) ได้ให้ความเห็นถึงนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเปรียบเสมือนเหรียญ 2 ด้าน ด้านหนึ่งคือ การทำให้เศรษฐกิจงอกเงย และอีกด้านหนึ่งการทำให้ประชาธิปไตยพัฒนา ด้านที่ทำให้เศรษฐกิจงอกเงยนั้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แต่เป้าหมายนี้จะประสบความสำเร็จไม่ได้เพราะสี่ปัญหาหลัก คือ ข้อหนึ่งปัญหาด้านวิธีการของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาในเรื่องเงินทุน ความรู้ในการผลิต และขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งหน่วยงานได้พยายามแก้ไขปัญหามาแบบยังขาดความเข้าใจและความรู้ที่แท้จริง เช่น ไม่มีความเข้าใจเรื่องการใช้เงินเพื่อการลงทุน เพราะเคยกับการใช้เงินให้หมดเป็นปี ๆ ในขณะที่องค์กรชุมชนจำนวนมากไม่เข้าใจเรื่องธุรกิจ ดำเนินการผลิตเพื่อแข่งขันกับบริษัทยักษ์ใหญ่ ซึ่งในความเป็นจริงไม่มีทางเป็นไปได้ ปัญหาวิธีคิดนี้ เปลี่ยนเป็นการคิดแบบบูรณาการและคิดแบบพอเพียง ให้พึ่งพาภายนอกน้อยที่สุดและเชื่อมโยงธุรกิจที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงหรือร่วมลงทุนกัน เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนบทบาทของข้าราชการหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นพี่เลี้ยงช่วยชุมชนหาทุนทางสังคมและร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะภาคเอกชนที่ชำนาญด้านการขาย ข้อสองปัญหาด้านกฎหมายควบคุมการผลิต เช่น การผลิตเหล็กในชุมชน ไม่สามารถปรับใช้กับชุมชนที่หลากหลาย ข้อสามปัญหากลไกรัฐใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมประชาชนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบ และใช้อำนาจเหนือประชาชนแสดงถึงความเป็นผู้ปกครอง ไม่ใช่ความหมายของการเป็นข้าราชการคือรับใช้ประชาชนและข้อสี่ปัญหาด้านการจัดการกองทุนยังอยู่ในระบบราชการที่สั่งการมาจากส่วนกลาง เช่น เรื่องการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กลไกที่จะเป็นพี่เลี้ยงที่แท้จริงน่าจะเป็นนักธุรกิจที่มีความคิดทางสังคมเข้ามาร่วมทุนในแบบบริษัทสุวรรณาชาติหรือเดม่อนฟาร์ม และเป้าหมายที่สองทำให้ประชาธิปไตยพัฒนาทำให้เกิดสถาบัน กลไก และกระบวนการของการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น

จากการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับگردำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งถือว่ามีประโยชน์ต่อการประเมินโครงการ ทั้งการกำหนดตัวแปร เป็นเกณฑ์ใช้วิเคราะห์โครงการและทำให้รู้เรื่องราวและรายละเอียดต่าง ๆ มากขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุขมีวัตถุประสงค์ในการประเมิน 3 ข้อดังกล่าวในบทที่ 1 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์จึงได้มีวิธีการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการประเมินประชากรและกลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

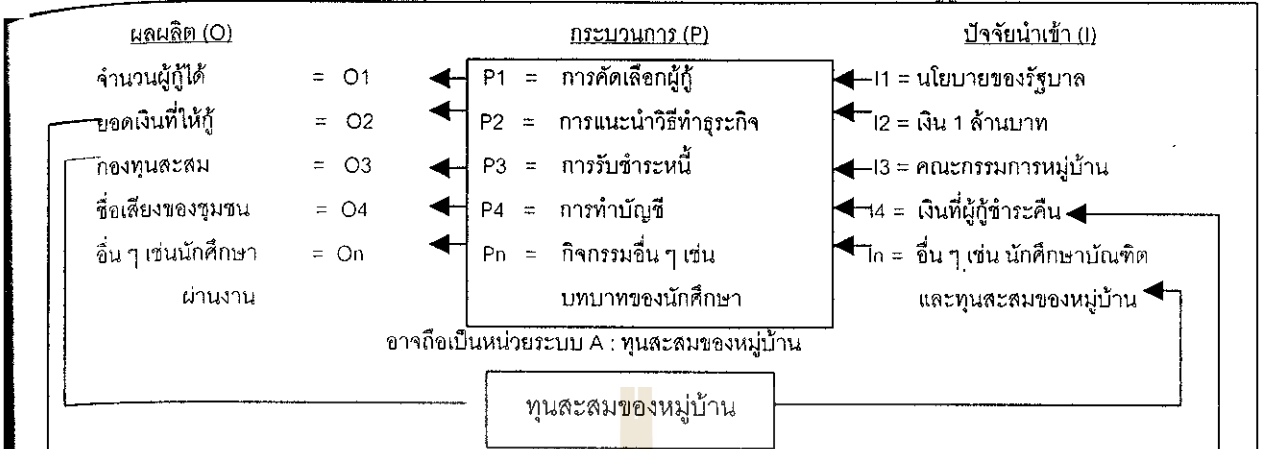
1. รูปแบบการประเมินโครงการ
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและการชี้วัดการประเมิน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รูปแบบประเมินโครงการ

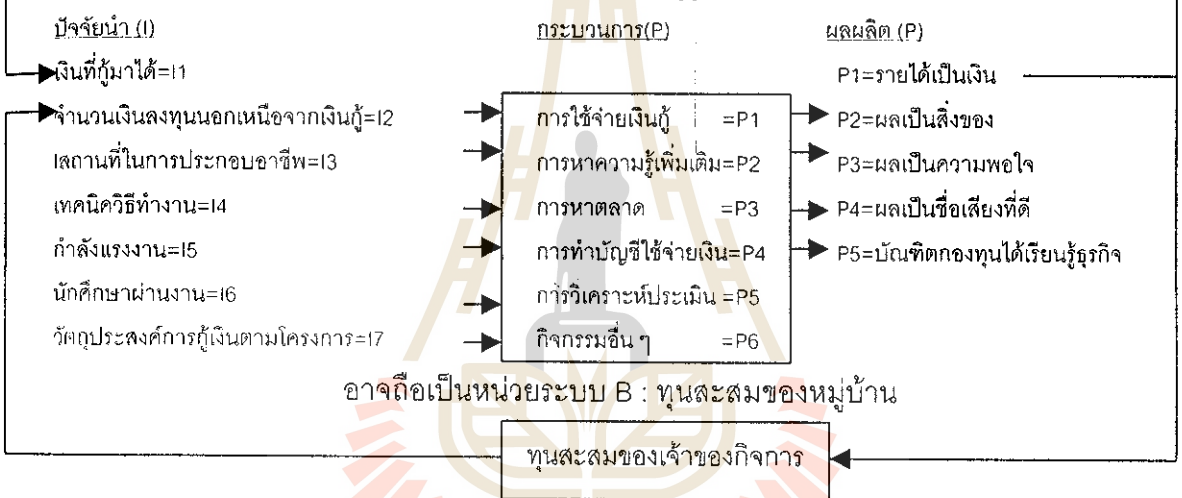
การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้หลักการประเมินสำหรับหมู่บ้านหรือชุมชนที่ได้รับการจัดสรรเงินจากหน่วยงานรัฐ คือ แนวคิดทฤษฎีระบบ หรือเรียกว่า The System Theory (สำนักงานมาตรฐาน,สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ,2545) มาเป็นแบบแนวคิดศึกษาและมองภาพชุมชนเป็นองค์อย่างเป็นระบบ ซึ่งชุมชนหนึ่ง ๆ คือ หนึ่งหน่วยระบบและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนเป็นหนึ่งหน่วยอนุระบบของชุมชน ซึ่งตามทฤษฎีระบบหน่วยอนุระบบจะประกอบไปด้วยหน่วยอนุระบบย่อย ๆ ทำงานเชื่อมโยงกัน (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา,สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ,2545) และนำแบบจำลองซิมป์โมเดล เป็นกรอบความคิดเพื่อทำการเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาค่าตัวแปร และตัวชี้วัด และนำข้อมูลมาเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจโครงการ โดยแบบจำลองซิมป์โมเดลกำหนดประเด็นการประเมินเป็น 4 ด้าน คือ การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) รายละเอียดตามแผนภาพที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและการทำงานอย่างเชื่อมโยงกันของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือ หน่วยระบบใด กับหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลรายหรือ หน่วยระบบปี

แผนภาพที่ 2 นี้แสดงองค์ประกอบภายในขององค์ประกอบภายในของกองทุนชุมชนประสพสุขในรูปแบบของ ซัพพลายโมเดล ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและนำเสนอส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bn)

ปริบท C

- C1=ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- C2=สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
- C3=สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
- C4=วัฒนธรรม ประเพณี
- C5=โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
- C6=ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- C7=ความเข้มแข็งของชุมชน
- C8=อาชีพเดิม
- C9=สมาชิกในครอบครัว
- C10=สภาพการอยู่อาศัย
- C11=รายได้ของครอบครัว
- C12=หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

ที่มา : ปรับปรุงมาจากชุดวิชาสารนิพนธ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา, 2545, หน้า 21 และชุดวิชาการวิจัยชุมชน, ชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง, 2545, หน้า 49)

กลุ่มตัวอย่าง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ มีพื้นที่เป้าหมายในการประเมิน คือ ชุมชน ประสพสุข ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ในการประเมินครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นสองกลุ่มตัวอย่าง ตามแบบรายงาน บร. (สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักสภาพัฒนาบัณฑิตราชภัฏ, 2545) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 (คณิต ไช้มุกด์,บันทึกการสนธิวิขาประเมินเพื่อการพัฒนา, 23 กุมภาพันธ์ 2545) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญพบ หรือ Accidental Selection (สุวิมล ติรกา นันท์,2542) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนประสพสุข จำนวน 282 ครัวเรือน กำหนดขนาดตัวอย่างครัวเรือนในชุมชน ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 56 ครัวเรือน และกำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล คือ เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง
2. กลุ่มตัวอย่างผู้กู้เงิน ได้แก่ ผู้กู้เงินกองทุนหนึ่งล้านบาทของชุมชนประสพสุข จำนวน 67 คนกำหนดขนาดตัวอย่างผู้กู้กองทุนฯ ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 13 คน

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดสภาวะแวดล้อม
 - 1.1 ประวัดิความเป็นมาของชุมชน
 - 1.2 สภาพปัจจุบันของชุมชน
 - 1.3 เศรษฐกิจของชุมชน
 - 1.4 วัฒนธรรมของชุมชน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การรับชำระหนี้
- 3.3 การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - 4.2.2 การขยายกิจการของหมู่บ้าน
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายและการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละรายประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดสถานะแวดล้อมของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดสถานะแวดล้อมระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสถานะแวดล้อมชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.2 ตัวชี้วัดสถานะแวดล้อมระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสถานะแวดล้อมชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ตัวชี้วัดสถานะแวดล้อมเฉพาะตัว มีตัวแปรต่อไปนี้

- 1.2.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 1.2.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 1.2.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 1.2.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
- 1.2.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.2.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.2.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินกู้ที่ได้มา
- 2.2 เงินอื่นๆ
- 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการธุรกิจ
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิต

4.2 ผลกระทบโดยตรง

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ในกิจการตนเองอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ จะประสบความสำเร็จด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 คือ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
2. แบบรายงาน บร. 2 คือ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
3. แบบรายงาน บร. 3 คือ แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบรายงาน บร. 4 คือ แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

5. แบบรายงาน บร. 5 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
6. แบบรายงาน บร. 6 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
7. แบบรายงาน บร. 7 คือ แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
8. แบบรายงาน บร. 8 คือ แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
9. แบบรายงาน บร. 9 คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์
10. แบบรายงาน บร. 10 คือ แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
11. แบบรายงาน บร. 11 คือ แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
12. แบบรายงาน บร. 12 คือ การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงานเก็บข้อมูลและประเมินโครงการ 10 เดือน มีการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของเครื่องมือการเก็บข้อมูล ซึ่งเครื่องมือมีระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงได้วางแผนการเก็บข้อมูลเป็นระยะตามแบบรายงาน (บร.) เพื่อเป็นแนวทางและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีอัน ได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มาหรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและขัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุขมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่กำหนดไว้ มาจัดระบบตามแผนภาพระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ระบบตามแผนภาพระบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model)

2. นำข้อมูลที่จัดระบบเรียบร้อยแล้วมาจำแนกลักษณะของข้อมูล ได้ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคมต่าง ๆ การสำรวจ และการวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและกองทุนชุมชน เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผลโดยวิธีการเขียนบรรยาย ในลักษณะที่เป็นความจริง พร้อมทั้งมีการเขียนแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ลงไปด้วย

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผล โดยการหาค่าทางสถิติอย่างง่าย คือ ค่าร้อยละ โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะลงไปในข้อมูลที่ได้มา

3. เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ได้มาเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลต่าง ๆ มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาได้ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องยึดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเป็นสำคัญ

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุขทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นวิธีการดำเนินการประเมินตามสภาพจริงของชุมชน โดยแต่ละขั้นตอนได้ดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และที่สำคัญได้นำการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดลมาใช้ในการกำหนดแนวทางการประเมิน ซึ่งผลสรุปที่ได้จากการประเมินจะกล่าวให้ทราบในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ในบทนี้เป็นผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานผลและสุดท้ายเป็นผลตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนฯ ของชุมชนประกันสุข ได้แก่

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

ผลการประเมินบริบทชุมชน

ผลการประเมินบริบทแบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ปัญหาความยากจนของประเทศ

รววิทย์ อวิรุทธ์วรกุล ทีปรัตน์ วัชรางกูร และวิณา เตชะพนาดร กล่าวถึงปัญหาความยากจนในบทความเรื่อง “ความยากจน : ปัญหาที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา” ไว้ในวารสารเศรษฐกิจและสังคม (Nesdb, www.2545) สรุปได้ว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมาส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนรายได้ต่ำสุดกับกลุ่มคนรายได้สูงสุดของประเทศดีขึ้นตามลำดับ การใช้จ่ายของประชาชนในครัวเรือนจึงมีเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนคนจนลดลงเหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 2539

จากบทความข้างต้นผู้เขียนยังระบุว่า หลังจากประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นเป็น 8.9 ล้านคนในปี 2543 โดยกลุ่มคนจนมากเพิ่มจำนวนขึ้น 1.8 ล้านคน และกลุ่มคนเกือบจนเพิ่มขึ้นอีก 0.2 ล้านคน ซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมที่จะเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นกลุ่มคนจนตลอดเวลา ส่งผลให้แนวโน้มด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนจนกับกลุ่มคนรวยเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาชนลดการใช้จ่ายในครัวเรือนลง เนื่องจากไม่มั่นใจต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศ

ทางรัฐบาลนำโดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายการแก้ไขปัญหาคาความยากจนแบบยั่งยืน รวมถึงกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาส เมื่อมุ่งแก้ไขปัญหาคาจนที่ขัดสนทางเศรษฐกิจหรือรายได้ในการ ยังชีพ ในเชิงโครงสร้าง เช่น ด้านที่ดิน สาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น

ซึ่งในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ต้องเผชิญกับปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของภาครัฐซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมากและกลไกการปฏิบัติที่มีความซับซ้อนทั้งต้องมีการปรับความคิดและทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องให้มาปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ใหม่ (Nesdb, www, 2545)

ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งนำยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาคาของคณะรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดจัดปัญหาคาความยากจนของประชาชน (Dola,www,2545)โดยการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการดำเนินงานมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และทางกระทรวงมหาดไทยยังมีการสนับสนุนการดำเนินการด้านการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของรัฐบาล ดังนี้

1. เผยแพร่โครงการ เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชน
2. สนับสนุนการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารเงินกองทุน
3. สนับสนุนด้านการพัฒนาความรู้และทักษะให้คณะกรรมการ
4. สนับสนุนและกำกับดูแลการบริหารเงินกองทุน
5. จัดให้มีระบบการประเมินผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ยังได้มีนโยบายสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการหนึ่งตำบลผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1. นำหลักการของโครงการไปเผยแพร่
2. สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. สนับสนุนด้านการจัดการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์
4. เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นแก่การประกอบอาชีพ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นโยบายและกลยุทธ์

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริม โดยยึดกรอบแนวทางและนโยบายแผนที่สำคัญ เช่น แม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมและนโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงาน / ส่งเสริม

การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม นโยบายปรับบทบาทภาครัฐกร นโยบายการสร้างระบบบริหาร
กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การไหลออกของเงินทุนและดุลการชำระเงินที่ขาดดุล ทั้งนี้ คาดว่าการไหลออกของ
เงินทุนน่าจะยังคงมีอย่างต่อเนื่องในช่วงที่เหลือของปี 2543 และในปี 2544 (Bot, www, 2545) ซึ่ง
ข้อมูลจากได้วิเคราะห์ว่าสาเหตุของการไหลออกของเงินทุนน่าจะเป็นผลมาจากความแตกต่าง
ระหว่างอัตราดอกเบี้ย ระหว่างในและต่างประเทศและการค้าชำระหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชน
ซึ่งยังคงมีสูงขึ้น 4.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การชำระหนี้คืน IMF โดยธนาคาร
แห่งประเทศไทยในปี 2544 ก็คาดว่าจะเท่ากับราว 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะเดียวกัน
ฐานะการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศกลับนำที่จะลดต่ำลง เนื่องมาจากการชะลอตัวของ
การส่งออก เมื่อเทียบกับการนำเข้า ดังที่กล่าวไปแล้วในช่วงต้น ทั้งนี้ การไหลออกของเงินทุน
ประกอบกับการเกิดดุลบัญชีเดินสะพัดที่ลดลงการขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุน
สำรองระหว่างประเทศดังกล่าว น่าจะทำให้ค่าเงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน รวมทั้งมีความผัน
ผวนได้ ทั้งนี้ สถานการณ์ของค่าเงินบาทยังคงอยู่กับความเชื่อมั่น ที่นักลงทุนจะมีต่อรัฐบาลชุด
ใหม่หลังการเลือกตั้งด้วย โดยอาจจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ขึ้นอยู่กับแกนนำในการจัด
ตั้งรัฐบาล ความเชื่อถือในตัวบุคคลในคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะในกระทรวงเศรษฐกิจหลัก ๆ รวม
ทั้งขึ้นอยู่กับการดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดใหม่ ทั้งนี้ คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้ว เงิน
บาทอาจจะมีค่าเฉลี่ยที่ 43.50 บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับประมาณ 40.2
บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2543 ในขณะที่อาจจะมีความผันผวนมากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะ
มากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ และการเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาด
ภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงิน
บาทก็อาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 – 45 บาท ได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย
คงจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อมิให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก
จนอาจเป็นผลลบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ (Tfrc, www, 2545)

1.4 สภาพท้องถื่นชนบทในปัจจุบัน

ชาวบ้านในท้องถื่นชนบทประมาณร้อยละ 60 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพ
หลักสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่เกษตรกรประมาณร้อยละ 41 ของเกษตรกรทั้งประเทศที่ทำ
การเกษตรบนที่ดินของตนเอง ผลผลิตทางการเกษตรเป็นผลผลิตที่สร้างรายได้จากการส่งออกให้

กับประเทศเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ทว่าเกษตรกรไทยกลับมีรายได้ลดลง และมีฐานะยากจนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาราคาผลผลิตที่แปรปรวนและตกต่ำ ปัญหาการถือครองที่ดินทำกิน ปัญหาแหล่งน้ำ ปัญหานี้สินของเกษตรกร เป็นต้น อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่ต้องพบกับความเสี่ยงสูง อันเนื่องมาจากการผลิตที่ต้องอาศัยธรรมชาติ และฤดูกาล ทำให้บางปีผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรมีน้อย หรือต้องเสียหายจากภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะอุทกภัย หรือความแห้งแล้ง (Tfrc, www, 2545) เกษตรกรหรือชาวบ้านในชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรกรจึงต้องประสบกับปัญหายากจน ทั้ง ๆ ที่ในท้องถิ่นชนบทมีภูมิปัญญา และทรัพยากรที่มีอยู่มากมายทำให้อำนาจการซื้อของเกษตรกรหรือชาวบ้านในชนบทต่ำ มีหนทางเพียงไม่กี่หนทางที่เกษตรกรหรือชาวบ้านจะแก้ปัญหารายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ นั่นคือการขายที่ดินที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษเพื่อให้มีเงินมาใช้จ่าย ซื้อสินค้าที่จำเป็น และหาทางประกอบอาชีพอื่น ชาวบ้านหรือเกษตรกรจำเป็นต้องอพยพเข้าไปหางานทำในชุมชนเมืองทันทีหลังให้กับอาชีพเกษตรกรที่เคยเป็นอาชีพหลักของตนเองและของบรรพบุรุษ

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนประสพสุข

ชุมชนประสพสุขแห่งนี้ไม่มีหลักฐานปรากฏที่แน่นอนได้ว่า ชุมชนแห่งนี้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ.ใด แต่จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่า ผู้แก่ภายในชุมชนมาสรุปได้ว่า ชุมชนประสพสุข ก่อนปี พ.ศ.2526 ถนนทางเข้าหมู่บ้านชุมชนประสพสุข คือ ถนนมูขมนตรี ซอย 5 ยังไม่มีชื่อเรียก ผู้ใหญ่บ้านเก่าจึงตั้งชื่อให้ว่า “ซอยประสพสุข” เมื่อ พ.ศ. 2533 เทศบาลเมืองนครราชสีมา ได้คุมพื้นที่ไปถึงภูเขาลาด จึงเปลี่ยนจาก ตำบลหนองจะบก เป็น ตำบลในเมือง และได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากผู้ใหญ่บ้านมาเป็นประธานชุมชนจนถึงปัจจุบัน

การตั้งถิ่นฐานไม่ปรากฏว่าครอบครัวใดเป็นครอบครัวแรกที่เริ่มก่อตั้งก่อน แต่จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชนสรุปได้ว่า คนกลุ่มแรกที่เข้ามาเริ่มก่อตั้งชุมชนประสพสุขเป็นชาวบ้านที่อยู่อาศัยเดิมไม่ได้มีการอพยพจากที่อื่น และในอดีตการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวบ้านในชุมชนประสพสุขนี้ จะเป็นการตั้งบ้านเรือนในลักษณะแบบกระจายกันอยู่ทั่วไปตามบริเวณพื้นที่ของชุมชน แต่ต่อมาเมื่อเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ตามยุคสมัยนิยมนั้น ๆ จนกระทั่งมาถึงปัจจุบันที่มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยกันหนาแน่นและแออัด

2.2 สภาพปัจจุบัน

จากการสำรวจและสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับสภาพที่ดินของชุมชนแห่งนี้พบว่าเนื่องจากชุมชนประสพสุขเป็นชุมชนเมือง พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกใช้สอยเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่น ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกและผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินเป็นของตัวเองและมีส่วนน้อยที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง (เช่าบ้านอยู่) สภาพที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นดินในลักษณะ ดินร่วน ซึ่งเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติเป็นดินที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก

ประชากรในชุมชนประสพสุขมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในปัจจุบันมีประชากรอยู่อย่างแออัด ชุมชนประสพสุขประชากรทั้งหมดมีทั้งหมด 795 คน ชาย 438 คน หญิง 375 คน มี 282 ครัวเรือน

อาณาเขตติดต่อ

ด้านทิศตะวันออก	ติดกับกรมประมงจังหวัด
ด้านทิศตะวันตก	ติดกับกรมป่าไม้และถนนสี่บิสิริ
ด้านทิศเหนือ	ติดกับถนนชุมชนตรี
ด้านทิศใต้	ติดกับเขตทางรถไฟ

ประชากร

ชุมชนประสพสุข มีครัวเรือน 282 ครอบครั้ว มีบ้าน 227 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 795 คน สามารถแบ่งตามลักษณะต่างๆ ได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	438	55
- หญิง	375	47
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีบริบูรณ์	18	2
3 ปี 1 วัน - 6 ปีบริบูรณ์	47	6
6 ปี 1 วัน - 12 ปีบริบูรณ์	72	9
12 ปี 1 วัน - 14 ปีบริบูรณ์	24	3
14 ปี 1 วัน - 18 ปีบริบูรณ์	57	7
18 ปี 1 วัน - 50 ปีบริบูรณ์	486	61
50 ปี 1 วัน - 60 ปีบริบูรณ์	68	9
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	70	9

2.3 ป่าไม้พื้นที่สาธารณะ

พื้นที่ส่วนใหญ่ในอดีตมีป่าไผ่อยู่เป็นจำนวนมาก เป็นป่ารก แต่ปัจจุบันเนื่องจากชุมชนประสพสุขเป็นชุมชนเมืองพื้นที่ในชุมชนส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของประชากร ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้เขตชุมชนไม่มีป่าไม้ จะมีก็แต่ต้นไม้ที่ปลูกประดับไว้ตามบ้านที่อยู่อาศัย พื้นที่สาธารณะในชุมชนในอดีตไม่มี จะเป็นแต่เขตในเขตพื้นที่ติดต่อกันได้แก่ หนองน้ำ “หนองจะบก” ได้ก่อตั้งเป็นกรมประมงจังหวัดนครราชสีมา และปัจจุบันกรมประมงจังหวัดฯ ได้ย้ายที่ทำการไปที่อื่นและได้กำลังสร้างสวนสุขภาพ “ภูมिरักษ์-หนองจะบก” มาแทนที่ (ในทางทิศตะวันตกของชุมชน) และมีกรมป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา (ในทางทิศตะวันตกของชุมชน)

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน เมื่อในอดีตชาวบ้านในเขตชุมชนประสพสุขจะอาศัยแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ หนองน้ำ “หนองจะบก” เป็นแหล่งบริโภค แต่ต่อมาได้มีการตั้งกรมประมงจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการเพาะเลี้ยงปลาจึงทำให้น้ำเน่าเสีย ไม่สามารถนำน้ำมาอุปโภคบริโภคได้จึงได้นำน้ำประปาเข้ามาแทนประมาณปี พ.ศ. 2532 และปัจจุบันกรมประมงจังหวัดฯ ได้ย้ายที่ทำการไปแล้วและได้กำลังก่อสร้างสวนสุขภาพ “ภูมिरักษ์ - หนองจะบก” มาแทนที่

2.4 สภาพเศรษฐกิจของชุมชน

ในสมัยก่อนนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป กรรมกรก่อสร้าง และอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาด้วยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ก็ทำให้มีอาชีพอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ในปัจจุบัน ได้แก่ ราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน เป็นต้น

2.5 ด้านวัฒนธรรม

ในเขตชุมชนประสพสุขไม่มีวัดตั้งอยู่ จะมีวัดในบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ วัดใหม่ อัมพวัน และวัดหนองจะบก ซึ่งทั้ง 2 แห่ง ตั้งในทางด้านทิศเหนือของชุมชน ตรงข้ามกับชุมชน ซึ่งมีถนนชุมชนตรีภิระหว่างชุมชนกับวัดและวัดทั้ง 2 แห่ง อยู่ห่างกันราว 300 เมตร

ประเพณีของชุมชนประสพสุขมีดังนี้

เดือน มกราคม	งานประเพณีทำบุญขึ้นปีใหม่
เดือน กุมภาพันธ์	วันมาฆบูชา
เดือน เมษายน	งานประเพณีสงกรานต์
เดือน พฤษภาคม	วันวิสาขบูชา
เดือน กรกฎาคม	ประเพณีเข้าพรรษา
เดือน พฤศจิกายน	วันลอยกระทง

วันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญต่าง ๆ คือ วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ และวันออกพรรษา มีการทอดผ้าป่าและกระฐินสามัคคี

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุขโดยมีภาพรวมดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A พบว่า

1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในชุมชนพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจกับโครงการนี้และให้ความร่วมมือในการจัดการประชุมทุกครั้ง โดยมีผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวน 67 ราย และจากการเข้าไปศึกษาสำรวจและสังเกตพบว่าร้อยละ

ละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลต้องการ โดยนำไปใช้เป็นทุนในการค้าขายและร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างผู้กู้ นำเงินไปใช้ติดกับวัตถุประสงค์การขอกู้ แต่ผู้กู้ยังมีความสามารถในการชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนด

1.2 เงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้รับโอนเงินจากกองทุนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ทางคณะกรรมการกองทุนได้จัดสรรให้กับชาวบ้านที่ทำการขอกู้ยืมอย่างทั่วถึงและเป็นระบบระเบียบ มีการจัดการทำกองทุนที่ดี โดยชาวบ้านให้ความร่วมมืออย่างดี

1.3 คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือและเป็นผู้ที่ชาวบ้านได้เต็มใจเลือกตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนชุมชน โดยที่คณะกรรมการกองทุนได้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานกันอย่างชัดเจน เมื่อคณะกรรมการคนใดพบเจอปัญหาจะนำปัญหาเหล่านั้นมาเข้าที่ประชุม เพื่อทำการปรึกษาดังวิธีการดำเนินการแก้ไข

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า

2.1 กระบวนการขอกู้ของผู้กู้ ผู้กู้ต้องเขียนโครงการขอกู้เงินโดยระบุวัตถุประสงค์ที่ขอู้ วิธีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ จำนวนเงินที่ต้องการกู้ หลักทรัพย์หรือผู้ค้ำประกัน และประมาณการรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือนให้ชัดเจน แล้วยื่นคำขอู้ต่อคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อไป วิธีการขอู้แบบนี้ทำให้คณะกรรมการสามารถทราบถึงรายละเอียดที่สำคัญบางประการของผู้กู้ได้ แต่รายละเอียดที่ผู้กู้กรอกมานั้นอาจจะไม่ตรงตามความเป็นจริง คณะกรรมการต้องหาวิธีตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง

2.2 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการจะประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ โดยจะพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ของผู้กู้ 5 ประการ คือ ประวัติและอุปนิสัย หลักประกัน ความสามารถในการชำระหนี้ เงินทุนของผู้กู้ และเหตุการณ์ที่ไม่อาจควบคุมได้ การคัดเลือกผู้กู้ที่ผ่านมาของคณะกรรมการกองทุนฯ จะคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้เป็นสำคัญ หากผู้กู้มีอาชีพที่มั่นคง และประวัติทางการเงินไม่เสียหาย ก็จะได้รับพิจารณาให้กู้เต็มจำนวนที่ขอู้

2.3 กระบวนการรับชำระหนี้ ทุกวันที่ 1 - 15 ของเดือนโดยจะมีกรรมการและเหรียญกษาปณ์รับชำระหนี้ที่ทำการชุมชนประสาสุข

2.4 กระบวนการทำบัญชี รูปแบบการทำบัญชีของกองทุนประสาสุข ใช้แบบของกรมบัญชีกลางซึ่งได้รับการอบรมการทำบัญชีที่วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา ผู้ที่รับผิดชอบการทำบัญชี คือ เหรียญกษาปณ์ กองทุน การทำบัญชีของกองทุนชุมชนประสาสุขยังล่าช้าอยู่มากไม่เป็นปัจจุบัน คณะกรรมการโดยส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงยังไม่ค่อยมีความ

เข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชี จึงทำให้ระบบการบันทึกบัญชีเป็นแบบง่าย ๆ ประกอบไปด้วยไม่ค่อยตรงตามหลักวิชาการเท่าไรนัก

3. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A พบว่า

3.1 ผลโดยตรงที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน มีดังนี้

3.1.1 จำนวนผู้กู้ มีจำนวนผู้กู้จำนวน 67 ราย คณะกรรมการจึงต้องใช้วิธีการจัดลำดับก่อนหลัง ผู้ที่ยื่นโครงการขอกู้ก่อนย่อมได้รับการพิจารณาก่อน และในการขอกู้ครั้งแรกให้กู้เพียงครอบครัวละ 1 คน ก่อน หากจำนวนเงินไม่เพียงพอก็ต้องรอการพิจารณาในครั้งต่อไป

3.1.2 จำนวนเงินให้กู้ ในรอบแรกเพียงพอกับจำนวนผู้ขอกู้ แต่ในรอบต่อมาต้องใช้วิธีการพิจารณาก่อนหลังหรือลดจำนวนยอดเงินของแต่ละรายลงหากผู้ขอกู้มีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนผู้ขอกู้ บางครั้งมีการช่วยเหลือกันระหว่างกรรมการกับผู้กู้ให้ยืมเงินตามที่ต้องการ ซึ่งกรรมการบางคนก็ไม่กล้าปฏิเสธ เพราะกลัวเกิดความบาดหมางต่อกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อครหาต่อคณะกรรมการ

3.2 ผลกระทบโดยตรงที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนฯ มีดังนี้

3.2.1 จำนวนผู้กู้เงินได้มีจำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 63 ของสมาชิกทั้งหมด 107 คน ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการเป็นหลักว่าสมควรจะให้สมาชิกผู้ใดกู้ และให้กู้เป็นจำนวนเท่าไร ปัจจุบันผู้ที่ยื่นขอกู้ไว้ที่กองทุนฯ ได้รับการพิจารณาให้กู้ได้ทุกคน ในจำนวนเงินที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม

3.2.2 การขยายกิจการของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนฯ วิเคราะห์เอกสาร และสังเกต ผู้กุนำเงินที่กู้ได้ไปเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อการขยายกิจการ ส่วนใหญ่จะนำเงินไปจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ เพื่อช่วยเพิ่มการผลิตและเพิ่มยอดขาย

3.3 ผลกระทบโดยอ้อมที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนฯ มีดังนี้

3.3.1 กองทุนเกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น เพราะหลังจากมีการปล่อยให้ผู้กู้เงินของคณะกรรมการแล้ว ส่งผลให้มียอดเงินเพิ่มขึ้น เพราะมีการชำระดอกเบี้ยให้กับทางกองทุนชุมชน เพื่อนำมาหมุนเวียนให้สมาชิกรายอื่นต่อไป และทำให้มีจำนวนสมาชิกกองทุนชุมชนเพิ่มมากขึ้น คณะกรรมการกองทุนชุมชนมีโอกาสนพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น

3.3.2 เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน เกิดการรวมตัวกันของผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน โดยมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย สามารถสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1.1 ประสพการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กู้พบว่าผู้กู้ทุกรายมีประสพการณ์ในการดำเนินกิจการมาก่อน มีการประกอบกิจการมาก่อนที่จะมีกองทุนฯ เกิดขึ้น ทำให้ทราบปัญหา จุดเด่น จุดด้อยของอาชีพตนเองดี

1.2 หนี้สินธนาคารของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กู้พบว่าผู้กู้ทุกรายกู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน ในโครงการธนาคารประชาชน ซึ่งมีระยะเวลาการชำระหนี้พร้อมทั้งกองทุนฯ อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้กับทางกองทุนฯ

1.3 หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กู้พบว่าผู้กู้ร้อยละ 10 กู้เงินจากนายทุนนอกระบบที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าความเป็นจริง และมีการตามทวงหนี้ทุกวัน เมื่อมากู้เงินจากกองทุนก็นำไปใช้หนี้นายทุนนอกระบบแทน เมื่อถึงเวลาชำระหนี้กองทุนฯ ไม่มีจ่าย ก็ไปกู้นายทุนนอกระบบมาใช้หนี้กองทุนฯ วนเป็นลูกโซ่เช่นนี้ไปเรื่อย ทางคณะกรรมการกองทุนชุมชนจึงต้องหาทางแก้ปัญหาซึ่งเป็นไปได้ยากเพราะเป็นปัญหาส่วนตัวของผู้กู้

1.4 รายได้ของครอบครัว จากการศึกษาใบคำร้องขอกู้และการสังเกตผู้กู้มีรายได้ต่อครอบครัวตั้งแต่ 5,000 – 15,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่มาจากประกอบอาชีพหลัก ไม่มีรายได้จากอาชีพเสริม จึงต้องกู้เงินไปเพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

2.1 จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กู้พบว่าจำนวนเงินที่ผู้กู้ได้จากกองทุนฯ ได้เต็มจำนวนที่ขอกู้ร้อยละ 90 ซึ่งจะอยู่ในวงเงิน 15,000 – 20,000 บาท ส่วนมีผู้ที่ได้ไม่เต็มจำนวนที่ขอกู้ คณะกรรมการให้เหตุผลว่าเป็นเพราะผู้กู้บางคนทางคณะกรรมการคิดว่าไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้หากู้ได้เต็มจำนวน หรือบางครั้งจำนวนเงินไม่เพียงพอกับจำนวนของผู้กู้จึงต้องมีการเฉลี่ยเงินให้ทั่วถึงกัน

2.2 เงินอื่น ๆ ที่ผู้กู้สามารถหามาได้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กู้พบว่าผู้กู้ร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างมีการกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์ประสพสุขสัมพันธ์ นายทุนนอกระบบธนาคาร เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะเงินกู้จากกองทุนฯ ไม่เพียงพอกับการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากผู้กู้กู้เงินจากหลายแหล่ง อาจทำให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้ได้

2.3 สถานที่และวัตถุดิบสถานที่ประกอบการของผู้กู้ทุกรายอยู่ในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงชุมชนและเป็นหลักเป็นแหล่ง ส่วนวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาชีพอยู่ในบริเวณ

แก่กับชุมชน เช่น ตลาดแม่กิมเฮง ตลาดยาโม ห้างเทศโก้ – โลตัส ห้างบีคซี ห้างท็อปฟี่ ทำให้สะดวกในการหาวัตถุดิบมาจำหน่าย หรือนำมาประกอบการทำ ส่งผลให้ราคาสินค้า หรือบริการ มีความเหมาะสมไม่เกินความสามารถของลูกค้าหรือผู้รับบริการ

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

3.1 การหาตลาดของผู้กู ตลาดของผู้กู้ของกองทุนฯ มีเพียงแคภายในชุมชน และบุคคลภายนอกจำนวนไม่มากนัก ไม่มีการขยายตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ทำให้มีสินค้าที่เหมือนกันในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

3.2 การหาวัตถุดิบ ผู้ประกอบอาชีพในชุมชนประสบสุข วัตถุดิบจากแหล่งซื้อขายที่ใกล้กับชุมชน เช่น ตลาดยาโม ตลาดแม่กิมเฮง และห้างสรรพสินค้าในจังหวัด โดยจะซื้อมาครั้งละมาก ๆ ในราคาสูง และถ้าซื้อวัตถุดิบจากตลาดก็มีร้านค้าประจำ เพราะมีความมั่นใจมากกว่าการเปลี่ยนร้านไปเรื่อย ๆ และจะได้รับส่วนลดในการซื้อแต่ละครั้งด้วย

3.3 การทำบัญชี จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กูพบว่าผู้ประกอบการในชุมชนประสบสุขทุกรายไม่มีการทำบัญชี เพื่อคิดรายรับ รายจ่าย และผลกำไรในแต่ละวัน ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายอักษรที่แน่นอน จึงเป็นไปได้ยากที่จะทราบถึงผลตอบแทนที่แท้จริง

4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

4.1 ผลโดยตรงที่เกิดจากการดำเนินการของผู้กู จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กูพบว่า 90% ของกลุ่มตัวอย่าง มีกำไรจากการขายผลผลิต หรือบริการสามารถนำกำไรที่ได้มาหมุนเวียนใช้ในการดำเนินกิจการในวันต่อ ๆ ไป ทั้งยังเก็บไว้ใช้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย หรือขาดทุนจากการขายสินค้าหรือบริการ และเก็บไว้ชำระคืนกองทุนฯ ตามกำหนด และ 10% ของกลุ่มตัวอย่าง ไม่สามารถทำกำไรในการดำเนินการได้สำเร็จตามที่กำหนดไว้

4.2 ผลกระทบโดยตรงที่เกิดจากการดำเนินการของผู้กู จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กูว่าผู้กูนำเงินที่ได้จากการกู้ยืม ไปดำเนินการขยายกิจการ เช่น นำไปซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติม ซื้อสินค้าเข้าร้านเพิ่ม เป็นต้น

4.3 ผลกระทบโดยอ้อมที่เกิดจากการดำเนินการของผู้กู จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้กูพบว่า ผู้กูสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยการนำเงินที่กูได้มากพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้

เทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของผู้รู้ สรุปตามเทคนิคส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4P's (Product ,Price ,place ,Promotion) แบ่งตามกลุ่มอาชีพ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มอาชีพค้าขาย

สรุปตามเทคนิคส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4P's ของกลุ่มอาชีพค้าขายได้ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) กลุ่มค้าขายประกอบด้วย ร้านค้า ขายของชำ ขายสินค้าอุปโภค และบริโภคทั่วไป ร้านอาหาร เช่น อาหารตามสั่ง ร้านก๋วยเตี๋ยว ส้มตำ เป็นต้น ซึ่งการขายสินค้าส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกัน ทำให้เกิดปัญหาสินค้าที่เหมือนกันขึ้น
2. ราคา (Price) ราคานี้ร้านค้าแต่ละประเภทตั้งไว้จะแตกต่างกัน ตามราคาสินค้าที่กำหนดหรือเปลี่ยนแปลงไปตามราคาตลาด ร้านขายอาหารต่างๆ ขายราคาประมาณจานละ 15-20 บาท ราคานี้ขายนั้นเหมือนกับร้านค้าทั่วไป แต่ผู้ขายจะเน้นที่ปริมาณและคุณภาพของสินค้าเป็นสำคัญ
3. การจัดจำหน่าย (Place) สถานที่ในการจำหน่ายสินค้าสำหรับร้านค้าและร้านอาหารต่างๆ ตั้งอยู่ภายในชุมชน จึงมีข้อจำกัดในกลุ่มผู้บริโภคนี้มีแต่คนภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาสินค้าที่เหมือนกันขึ้น ทั้งนี้การขายสินค้าของกลุ่มค้าขายจะเป็นการขายตรงทุกร้านคือผู้ขายขายให้ผู้ซื้อโดยตรง
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การขายสินค้าของร้านขายของชำมีการขายแบบปลีก ย่อยมากขึ้น ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่จะไม่มีจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าทั่วไป เช่น ยาสระผม ขนาดซอง ผงซักฟอกขนาดซอง น้ำตาลทรายแบบแบ่งขายถุงละ 3 บาท เป็นต้น และมีการขายแบบเครดิต เชื่อให้แก่ลูกค้าที่รู้จักสนิทสนมกัน และเก็บเงินในภายหลัง ส่วนร้านอาหารต่างๆ ใช้วิธีเพิ่มปริมาณของสินค้าให้กับผู้บริโภคและเพิ่มรายการอาหารที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านส้มตำจะมีการจำหน่าย ข้าวเหนียว ไข่ย่าง ขนมจีน ลูกชิ้น เพิ่ม เพื่อเป็นการเรียกลูกค้านี้ต้องการสินค้าดังกล่าวโดยที่ลูกค้าซื้อสินค้าต่าง ๆ ครบในร้านเดียว

กลุ่มอาชีพบริการ

สรุปตามเทคนิคส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4P's ของกลุ่มอาชีพบริการได้ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) อาชีพบริการภายในชุมชนประสบสุข แบ่งเป็นช่างต่างๆ ร้านเสริมสวย และร้านตัดเย็บเสื้อผ้า โดยจะเปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลาประมาณ 08.00-20.00 น.
2. ราคา (Price) ราคาในค่าบริการเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ลูกค้าจะใช้บริการ

3. การจัดจำหน่าย (Place) สถานที่ตั้งของร้านตัดเย็บเสื้อผ้า และร้านเสริมสวย อยู่ในชุมชน การบริการจึงจำกัดอยู่ที่คนภายในชุมชน และคนภายนอกที่รู้จักกันจำนวนไม่มากนัก ส่วนช่างต่าง ๆ การบริการจะมีทั้งคนภายในชุมชนและนอกชุมชน ที่รู้จักกันและลูกค้าส่วนใหญ่จะได้มาจากการบอกต่อกัน

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การให้บริการร้านเสริมสวยมีการให้บริการลูกค้าหลากหลายมากขึ้น เช่น ตัดผม อบไอน้ำ ทำสีผม และมีการฝึกอบรมรูปแบบการตกแต่งทรงผมและใบหน้าแบบใหม่จากสถาบันสอนเสริมสวยอยู่เสมอ ด้านร้านตัดเย็บเสื้อผ้ามีการลดราคาให้กับลูกค้าประจำ รวมถึงให้คำแนะนำในเรื่องการเลือกผ้าแก่ลูกค้าและเร่งการตัดเย็บให้เสร็จเร็วขึ้น ส่วนช่างต่าง ๆ มีการรับประกันหลังการบริการ 3-6 เดือน

โดยสรุปกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพบริการเป็นกลุ่มที่มีการขยายตัวมากในชุมชนประสพสุข ทำให้เกิดปัญหาสินค้าเกินความต้องการของลูกค้า และอาจทำให้เกิดการขาดทุนตามมา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชำระเงินคืนของกองทุน

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในชุมชนประสพสุขดังนี้

1. การคิดดอกเบี้ยของกองทุน พบว่า การคิดดอกเบี้ยของกองทุนฯ คิดในอัตราร้อยละ 12 บาทต่อปี หรือร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่าต่ำเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ให้เป็นที่พึงพอใจของสมาชิกที่กู้ ที่มีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการประกอบอาชีพ

2. ความล่าช้าในการชำระเงินคืนของสมาชิก พบว่า สมาชิกประมาณ 5 คน ชำระเงินต้น และดอกเบี้ยช้าเกินกว่ากำหนดมากและ 2 รายที่ค้างชำระจำเงินต้นและดอกเบี้ย แม้ว่าทางคณะกรรมการจะทำการติดตามและทวงหนี้ก็ตาม ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาในการทำบัญชีการปล่อยกู้ครั้งต่อไปจำนวนเงินและสมาชิกที่ขอกู้อาจจะลดลง

3. มีการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรภายนอกชุมชนกับองค์กรภายในชุมชน พบว่า เกิดการประสานงานระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันมากขึ้น และเกิดการรวมกลุ่มกันระหว่างกองทุนชุมชนในเขตเทศบาลนครราชสีมามีด้วยกัน เพื่อช่วยเหลือ และดูแลกันในด้านต่าง ๆ และยังก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างคนในชุมชนและเขตเทศบาลเดียวกัน

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุขทั้ง 3 ข้อ สรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการจัดการบริหารกองทุนฯ ประสพสุขในการบริหารจัดการกองทุนฯ พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การจัดตั้งและการได้มาซึ่งกองทุนประสพสุข โดยการประชาคมเพื่อจัดตั้งกองทุนชุมชนประสพสุข ระเบียบกองทุนประสพสุขและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนประสพสุข เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้มีหน่วยงานต่าง ๆ จากภาครัฐฯ ให้ความช่วยเหลือ และในการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนฯ ได้มีการไต่ถามผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่น่าเชื่อถือของชาวบ้านเข้ามาเป็นคณะกรรมการจนครบ และจัดตั้งกองทุนประสพสุขได้เป็นผลสำเร็จตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2 กระบวนการดำเนินการบริหารการจัดการกองทุนหลังจากได้รับการจัดสรรเงิน มีการประชุม รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างกรรมการและสมาชิก ในการคัดเลือกผู้กู้ การชำระหนี้ การทำบัญชี ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และแนวทางแก้ไขปัญหา มีการประชุมกองทุนฯ เป็นประจำทุกเดือน รวมถึงคณะกรรมการบางท่านที่เคยมีประสบการณ์บริหารกองทุนอื่นมาก่อน ส่งผลให้การดำเนินงานของกองทุนฯ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 จากการศึกษาชุมชน สัมภาษณ์ และการสังเกต ผลจากการดำเนินโครงการมาเป็นระยะเวลา 4-5 เดือน พบว่ากองทุนชุมชนประสพสุขได้มีการเติบโตมากขึ้น มีการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยของผู้กู้ ส่งผลให้ปัจจุบันกองทุนฯ มีการปล่อยกู้เป็นจำนวนประมาณ 1,038,000 บาท ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนให้สมาชิกรายอื่นกู้ต่อไป การกู้ยืมเงินนอกระบบได้ลดลง ชาวชุมชนมีรายได้และมีความพึงพอใจมากขึ้นพอสมควร

2. ผลการดำเนินโครงการกองทุนฯ ประสพสุขตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

2.1 การเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งผลให้มีเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชนประสพสุข เงินที่ได้จากการกู้สมาชิกส่วนใหญ่นำมาใช้ในการพัฒนาอาชีพที่มีอยู่เดิมเป็นหลัก โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพค้าขาย และบริการ ผู้กู้จะนำเงินไปเพื่อการขยายกิจการ ให้มีศักยภาพในการดำเนินการมากขึ้น

2.2 การบริหารจัดการกองทุนชุมชนประสพสุข เกิดจากสมาชิกในกองทุนเป็นสำคัญ เริ่มตั้งแต่การทำประชาคมเพื่อจัดตั้งกองทุน คัดเลือกคณะกรรมการ ออกระเบียบในการบริหารกองทุน การปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ การรับชำระเงินกู้ การจัดทำบัญชี และการตรวจสอบ

การบริหารงานของคณะกรรมการจากสมาชิกกองทุน โดยมีเจ้าหน้าที่จากเทศบาลนครราชสีมาเข้ามาดูแล และประสานงานให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 กองทุนฯ ส่งเสริมให้ชุมชนประสบสุขเกิดการเรียนรู้การพึ่งพาตนเอง โดยชุมชนได้รับสิทธิเต็มที่ในการดำเนินการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของชุมชน หากเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น ชุมชนก็จะร่วมกันแก้ปัญหาด้วยการระดมความคิดจากคณะกรรมการและสมาชิกทุกคน เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย แต่หากมีปัญหารุนแรง หรือแนวทางแก้ไขไม่เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย จึงจะขอรับข้อเสนอแนะและการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 การเกิดขึ้นของกองทุนเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจ และสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชน เพราะเงินจากกองทุนสามารถสร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนลดปัญหาการเป็นหนี้ของนายทุนนอกระบบ และปัญหาการว่างงานของคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่

2.5 การเกิดขึ้นของกองทุนฯ สร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะกองทุนชุมชนนอกจากลดปัญหาการว่างงานแล้ว ยังส่งเสริมให้เกิดความอบอุ่น ภายในครอบครัว เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดการรวมตัวของสมาชิกจนกลายเป็นกลุ่มองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ประสพสุขสัมพันธ์ กลุ่มร้านค้า

3. ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการของกองทุนชุมชนประสพสุขพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

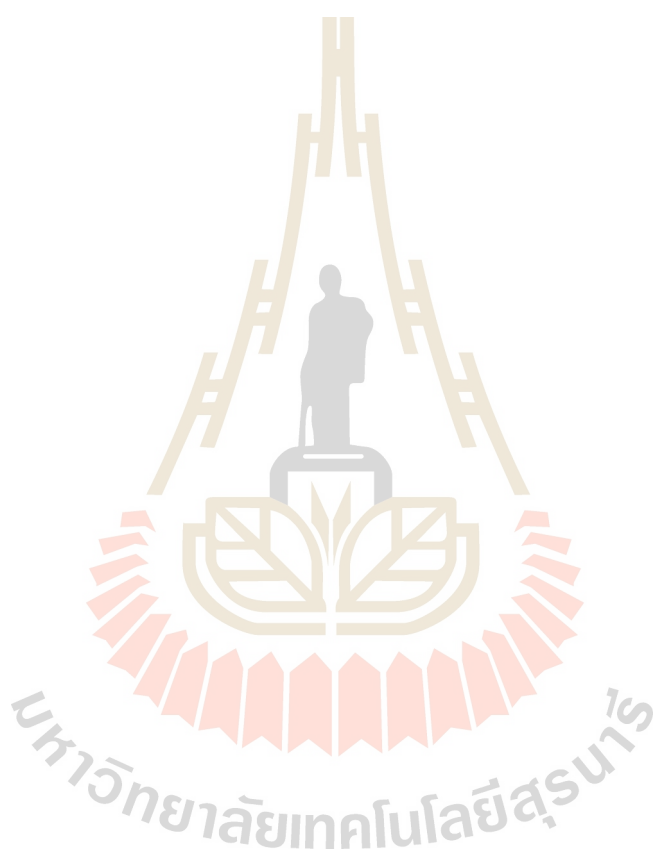
3.1 ความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการบางคนยังไม่ทราบหน้าที่ที่ชัดเจนของตนเอง หรือบางคนทราบแต่ไม่ปฏิบัติ ด้วยเหตุต่าง ๆ เช่น ไม่มีเวลา เป็นคณะกรรมการแต่เพียงในนามไม่มีอำนาจในการบริหาร สาเหตุเป็นเพราะการจัดแบ่งหน้าที่ยังไม่ชัดเจน และคณะกรรมการยังเสียดสละต่อส่วนรวมไม่พอ

3.2 ความไม่เข้าใจในระเบียบ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ศึกษาระเบียบของกองทุนฯ ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิก ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน

3.3 การประชาสัมพันธ์ของกองทุนฯ วิธีการการประชาสัมพันธ์ของกองทุนฯ มีการเผยแพร่ข่าวทางหอกระจายข่าวของชุมชนแต่ไม่สามารถกระจายข่าวสารได้ทั่วถึง

3.4 ความล่าช้าในการชำระเงิน การชำระเงินคืนของสมาชิกที่กู้ล่าช้ากว่ากำหนดมากส่งผลให้การทำบัญชี และการตรวจสอบเป็นไปได้ยาก

ผลที่เกิดขึ้นกับกองทุนชุมชนประสพสุข จากการประเมินโครงการตามรูปแบบของชีพพีโมเดล สรุปได้ว่าผลที่เกิดขึ้นมีทั้งผลดี ผลเสีย และอุปสรรคของการดำเนินการบริหารจัดการกองทุนชุมชนประสพสุข ซึ่งผลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลตามแบบเครื่องมือที่ได้มีการกำหนดไว้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของกองทุนชุมชนประสพสุข และกองทุนแห่งอื่น เพื่อให้แต่ละกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 4 ได้รายงานผลการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนประสพสุข ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในบทนี้จะเป็นเนื้อหาโดยสรุป ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. สรุปและอภิปรายผล
 2. ข้อเสนอแนะ
- รายละเอียดของทั้ง 2 ส่วน มีดังนี้

สรุปและอภิปรายผล

ในส่วนนี้จะเป็นการสรุปวัตถุประสงค์ , วิธีการดำเนินการ , สรุปผลการติดตามและประเมินโครงการ และอภิปรายผลซึ่งเนื้อหาในแต่ละส่วนมีดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบถึงความสามารถในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุข
2. เพื่อทราบผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุข เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุขเพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนะ พัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

วิธีการดำเนินการ

การประเมินผลโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ใช้กรอบแนวคิดการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) มาเป็นกรอบในการกำหนดรูปแบบของการประเมิน โดยมีกระบวนการดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ใช้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง 56 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 282 ครัวเรือน และกลุ่มตัวอย่างของผู้เงิน 13 ราย จากจำนวนของผู้ที่ทั้งสิ้น 67 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญพบ (Accidental Selection)

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ แบ่งออกตามแนวทางของแผนภาพระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ 2 หน่วยระบบ คือหน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบการบริหารจัดการและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบ B เป็นหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายแล้วนำทั้ง 2 หน่วยระบบกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ เป็นเครื่องมือที่กำหนดและออกแบบมาจากสำนักมาตรฐานการศึกษา สภาสถาบันราชภัฏ เรียกว่า แบบรายงาน (ปร.) มีทั้งหมด 12 แบบ เพื่อนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล โดยอาศัยรูปแบบของแบบรายงาน 1-12 เป็นแบบในการเก็บข้อมูลซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ **ข้อมูลปฐมภูมิ** ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการจัดเวทีประชาคม และ**ข้อมูลทุติยภูมิ** ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และกองทุนชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว มาจัดระบบตามรูปแบบการประเมินแบบซีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งจำแนกข้อมูลได้ 2 ลักษณะ คือ **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการจัดเวทีประชาคม แล้วนำมาเขียนบรรยายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการประเมิน และ **ข้อมูลเชิงประมาณ** ได้จากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

สรุปผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข

ผลการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข มีดังนี้

ความสามารถในการจัดการบริหารกองทุนประสพสุข ซึ่งวัดได้จากความสามารถดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดตั้งและการได้มาซึ่งกองทุนประสพสุข โดยการประชาคมเพื่อจัดตั้งกองทุนชุมชนประสพสุข ระเบียบกองทุนประสพสุขและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนประสพสุขเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ จากภาครัฐฯ ให้ความช่วยเหลือจนจัดตั้งกองทุนประสพสุขได้เป็นผลสำเร็จ

2. กระบวนการดำเนินการบริหารการจัดการกองทุนหลังจากได้รับการจัดสรรเงิน มีการประชุม รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างกรรมการและสมาชิก ในการคัดเลือกผู้กู้ การชำระหนี้ การทำบัญชี ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และแนวทางแก้ไขปัญหา และยังมีการประชุมกองทุนฯ เป็นประจำทุกเดือน

3. ผลจากการดำเนินโครงการมาเป็นระยะเวลา 4-5 เดือนพบว่ากองทุนชุมชนประสพสุข ได้มีการเติบโตมากขึ้นมีการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยของผู้กู้ส่งผลให้ปัจจุบันกองทุนฯมีการ

ปล่อยกู้เป็นจำนวนประมาณ 1,038,000 บาท ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนให้สมาชิกรายอื่น กู้ต่อไป และจากการสังเกตยังพบว่าการกู้ยืมเงินนอกระบบได้ลดลง

ผลการดำเนิน โครงการกองทุนชุมชนประสพสุขจากการประเมิน โครงการกองทุนฯ และ จากข้อมูลที่ได้พบว่าผลการดำเนินโครงการกองทุนประสพสุขเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพอสมควร ซึ่งการดำเนินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ ดังนี้

1. การเกิดกองทุนชุมชนประสพสุขเกิดจากการร่วมมือของสมาชิกในชุมชน และมี แนวโน้มที่กองทุนชุมชนประสพสุขจะมีการพัฒนาและเติบโตมากขึ้น
2. การมีระบบบริหารของกองทุนฯ กองทุนชุมชนประสพสุขมีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้องตาม ระเบียบ
3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนชุมชนประสพสุขได้เปิดโอกาสให้ สมาชิกร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ แต่ยังไม่ ถึงการพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมดยังคงอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์มากที่สุด
4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม กองทุนชุมชนประสพสุขเป็นแหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำ ให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยให้ปัญหาการว่างงานลดลง และการเอาเปรียบจากนายทุนนอกระบบลดลง
5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน ชาวบ้านในชุมชนประสพสุขมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ร่วมมือ ร่วมใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดการรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อดำเนิน การต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งกลุ่มร้านค้า เป็นต้น

จากผลการประเมิน โครงการกองทุนประสพสุขพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการ ดำเนินงานของชุมชนประสพสุข ดังนี้

1. ความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ฯ
2. ความไม่เข้าใจในเรื่องระเบียบของกองทุน ฯ
3. การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีของกองทุน ฯ
4. ความล่าช้าในการชำระหนี้ของสมาชิกที่กู้เงินของกองทุน ฯ

สรุปผลภาพรวมของการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประสพสุข

ผลการประเมินหน่วยระบบ A ในระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้สรุปได้ว่ากระบวนการบริการจัดการกองทุนชุมชนประสพสุขเป็นไปตามระเบียบ และขั้นตอนตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการและสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างดี กว่าร้อยละ 90 ของผู้กู้ ผู้กู้สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ครบจำนวนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยและตรงตามกำหนดเวลารวมทั้งชุมชนได้เกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพเพิ่ม ปัญหาสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการกองทุนชุมชนประสพสุขคือ การที่คณะกรรมการบางรายยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองและสมาชิกไม่ศึกษาระเบียบข้อบังคับ และกระบวนการต่าง ๆ ของกองทุนให้ชัดเจน

ผลการประเมินหน่วยระบบ B ในระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย สรุปได้ว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่ประกอบการค้าขาย และบริการ มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ มาก่อนที่จะตั้งกองทุนขึ้นในชุมชน ปัญหาสำคัญของผู้กู้คือ การนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ขอกู้และการชำระคืนเงินกู้ล่าช้ากว่ากำหนด

อภิปรายผล

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลฯ ซึ่งถ้าโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการฯ ได้จริง ก็น่าเป็นโครงการที่ดีโครงการหนึ่ง ที่ช่วยลดปัญหาความยากจน โดยช่วยให้มีแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่ายตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็น เป็นโครงการที่ทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าโครงการไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ อาจเป็นเหมือนการละลายน้ำพริกลงแม่น้ำก็เป็นได้ เนื่องจากได้สูญเสียเงินงบประมาณไปเป็นจำนวนมาก

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนประสพสุข โดยการได้เข้าไปศึกษาชุมชน พบว่าชาวชุมชนประสพสุขมีความพึงพอใจในโครงการกองทุนฯ ที่โครงการช่วยทำให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุน เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและช่วยลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ แต่จากสังเกตโครงการนี้อาจทำให้เกิดความแตกแยกภายในชุมชนอาจมาจากผลประโยชน์จากกองทุนฯ ได้แก่ จำนวนวงเงินขอกู้ ผู้ที่ได้กู้ การจัดสรรปันผลกำไร เป็นต้น ทำให้ชุมชนประสพสุขได้มีการแบ่งแยกของผู้นำเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ประธานชุมชนประสพสุขและประธานกองทุนฯชุมชนประสพสุข ซึ่งประธานชุมชนประสพสุขได้ดำรงตำแหน่งเป็นรองประธานกองทุนฯ จึงทำให้การดำเนินงานของกองทุนประสพสุข เปรียบได้กับฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลฯในการทำงานการเมือง ซึ่งอาจเป็นการดีที่การทำงานจะมีการตรวจสอบกันและกันสม่ำเสมอ ทำให้เกิด

การเข้าร่วมประชุมอยู่เสมอเพื่อเป็นปากเป็นเสียงให้แก่ฝ่ายของตน และเสนอแนวคิด ความคิดเห็นต่าง ๆ ของฝ่ายตน แต่อาจทำให้เกิดการแย่งหรือเกี่ยงงานกันทำขึ้น ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกองทุนประสบผลที่ไม่ดีเท่าที่ควร จากปัญหานี้จึงส่งผลทำให้เกิดการตื่นตัวในการคัดเลือกผู้สมัครและเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนชุมชนประสพสุขในสมัยหน้า ซึ่งอาจจะได้ผู้ที่ต้องการเสียสละที่จะเข้ามาทำตรงนี้จริง ๆ หรืออาจจะได้ผู้ที่ต้องการหาผลประโยชน์ รักษาผลประโยชน์ของพรรคพวกของตนเข้ามา ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับชาวชุมชนประสพสุขที่จะใช้สิทธิเป็นประชาธิปไตยในการเลือกผู้ที่เหมาะสมที่จะมาเป็นตัวแทนของชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกองทุนประสพสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่มีต่อกองทุนชุมชนประสพสุข มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนประสพสุข มีดังนี้

1.1 ควรมีการอธิบายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการทุกตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการทำงาน ป้องกันการทะเลาะและก้าวร้าวหาญที่ซึ่งกันและกัน

1.2 ควรกำหนดวันชำระค่านายหน้าของสมาชิกให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการสับสน และลดปัญหาการชำระค่านายหน้าพร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษไว้ให้ชัดเจนและจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนประสพสุข มีดังนี้

2.1 ควรมีการประสานงานภายในคณะกรรมการกองทุนฯ ในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อไม่ให้งานมาอยู่ที่คณะกรรมการเพียงไม่กี่คน

2.2 เมื่อคณะกรรมการประชุมทุกครั้งควรมีการแจ้งให้สมาชิกได้รับทราบและสรุปผลการประชุมให้สมาชิกได้ทราบ ในกรณีที่เรื่องที่ประชุมนั้นไม่ใช่เรื่องลับ

2.3 สมาชิกบางส่วนไม่เข้าใจยังในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในหมู่บ้านควรทำการประชาสัมพันธ์และอธิบายถึงผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับและจัดกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนชุมชนประสพสุข ดังนี้

3.1 ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาดูงานและวางแผนก่อนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกมีแนวทาง ในการปรับปรุงและผลิตสินค้าและบริการให้คุณภาพยิ่งขึ้น

3.2 ควรมีการจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับสมาชิกเพิ่มขึ้น เพื่อให้สมาชิกสามารถมีแนวทางในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากผู้ประกอบการรายอื่น โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานทางราชการต่าง ๆ มาช่วยในเรื่องการจัดฝึกอบรม

3.3 ควรมีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายอย่างง่ายในแต่ละวัน เพื่อที่จะได้ทราบผลการประกอบการว่ามีกำไร หรือขาดทุน อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม มีดังนี้

ควรมีการศึกษาเจาะลึกถึงกระบวนการบริหารจัดการกองทุนฯ เพราะแต่ละกองทุนฯ จะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามแต่ประเภทของคณะกรรมการ และบริบทแวดล้อมของกองทุน ฯ นั้น ๆ และนำมาเปรียบเทียบผลที่ได้รับเพื่อนำไปเสนอแนะเป็นแนวทางแก่ชุมชนต่าง ๆ ต่อไป

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในกรณีศึกษาของกองทุนชุมชนประสพสุข ทำให้ทราบถึงผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในกระบวนการบริหารจัดการกองทุนฯ และกระบวนการดำเนินกิจการของผู้เกี่ยวข้องทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้น และเตรียมหาแนวทางส่งเสริมให้มีการพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนของประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน, สำหรับบริการกองทุนชุมชนเมือง. (2544). **ปูจนา – วิถีชนา**
กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท. เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชุดองค์ความรู้ด้วยกองทุนหมู่บ้าน.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์ประชาสัมพันธ์. (2545). **บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับ**
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการจัดการฯ : อีกรูปหนึ่งหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ
และทบวงมหาวิทยาลัยงานเพื่อบ้านเมือง. มติชน : 18.
- จำเนียร สุขหลาย, กรรณิการ์ แสนศักดิ์, นันทนา รัตนอาภา และสุพัตร์ พิบูลย์. (2544).
แบบจำลอง CIPP. ใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). รวมบทความทางการ
ประเมินโครงการ (หน้า 221-234). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนเสาสุง. (ม.ป.ท.) ม.ป.ท.
- วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล, ทวีรัตน์ วัชรางกูล และวิมา เดชะพนาดร. (2545). **ความยากจน : ปัญหา**
ที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา ในวารสารเศรษฐกิจและสังคม (ออนไลน์). ได้จาก
<http://www.nesdb.go.th>
- วิจัย ธปท. **สำรวจกองทุนหมู่บ้านอัดเงิน 56,000 ล้าน จีดีพีกระดิกร้อยละ 0.8 (17-19 มิถุนายน**
2545). ประชาชาติธุรกิจ : 1.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **คู่มือการดำเนินงาน**
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) **คู่มือพิจารณาเงินกู้**
สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) **คู่มือสำหรับประชาชน**
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **พิมพ์ครั้งที่ 2.**
ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและ
บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) **พิมพ์ครั้งที่ 2. ระเบียบ**
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) กองทุนไม่ใช้เงิน. มติชนสุดสัปดาห์ : 25.

สำนักงานสถาบันราชภัฏ. สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : หัสน์ทองการพิมพ์.

สำนักงานสถาบันราชภัฏ. สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : หัสน์ทองการพิมพ์.

สำนักงานสถาบันราชภัฏ. สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : หัสน์ทองการพิมพ์.

สุวิมล ศิริกันันท์. (2542). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<http://www.dola.go.th>

<http://www.utcc.ac.th>

<http://www.bot.go.th>

<http://www.irs.go.th>

